

פרשת משפטים א' ב' על הפרשה

א מי לא תצא כצאת העבדים ויש בה מצוה של יעודים?

ב מה לכלב ינתן בשכרו כי אלוקים לא קפחו?

ג את מי מצווים לא לענותו כי חשנו את הרגשתו?

ד ליד מה רוצע האדון אוזן העבד שנשאר בזדון?

ה מה הדין כשאתה רואה שור אויבך או חמורו תועה?

ו מנין הלימוד לרופא כי ניתנה לו רשות לרפא?

ז מי אחרי משה ואהרן התקרבו ובמרחק מועט מההר השתחוו?

ח מה עם ישראל מזהר לא לאכול עם הבשר?

ט מה שומר שכר לא ישלם אם הפיקדון לא יוחזר שלם?

י על מי מצווים לא לענותו כי ה' ישמע את צעקתו?

כ מה חייב לשלם הפותח בור אם נפל ומת שם שור?

ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

ל מה עלה משה לקבל כדי להעביר לישראל?

מ מה צריך משה לשים ערוך כשולחן כדי שיקבלו ישראל הכל מוכן?

נ מה ה' בתורה מצווה לא לקחת מהעני הלווה?

ס מה דין שור תם שנגח והמית אדם?

ע מי חייב שש שנים לעבוד ובשנה השביעית לא עוד?

פ את מי השוחד יעוור שלא יוכלו בצדק לדבר?

צ את מי ישלח ה', את העמים לגרש כדי שלא יהיו לכם למוקש?

ק כיצד נקרא בתורה אחד הרגלים בו מביאים ביכורים ולמקדש עולים?

ר לפי מה קובעים השופטים אחרי מי במשפט נוטים?

ש אחרי שש שנים של עבודה מהי המצווה בארץ חמדה?

ת כיצד צוותה אותנו התורה לנהוג בשקר בהירות יתירה?

אנא!!!
אמור פרק תהילים
עבור הר"ך
אהרן בן ברוניה
ברוריה שליט"א
לרפ"ש בתושחי

א [וְעַבַּדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּבְרַךְ אֶת לַחֲמֶדְךָ וְאֶת מִימֶדְךָ וְהִסְרַתִּי מִחֶלְהָ מִקְרַבְךָ]

בבאר הפרשה להגה"צ ר' מיילך בידרמן שליט"א הביא מה שכתב בספר מאור ושמשי על מה שהקשו המפרשים מדוע פתח הכתוב בלשון רבים "ועבדתם", וסיים בלשון יחיד "את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך", ולא נאמר את לחמכם ואת מימכם והסירותי מחלה מקרבכם" ומבאר המאור ושמשי שבא הכתוב להודיע כוחה הגדול של תפילה בציבור, וכלשון קדשו: עיקר עבודת ה' הוא שישתתף האדם עם הציבור בכל עניני העבודה הן בתורה והן בתפילה וכו', ואם מתפלל עם הציבור יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום ברווחה, וברכה תהיה מצויה במעשה ידיו ועל ידי תפילת ציבור יכולים לבטל כל הגזירות קשות ורעות רח"ל, וזהו פירוש הפסוק ועבדתם את ה' אלוקיכם פירוש לשון רבים ואיזה עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפילה, ואמר הכתוב אם תעבדו ביחד את ה' אלוקיכם דהיינו שתתפללו יחד עם הציבור וברך את לחמך ואת מימך פירוש שיברך את פרנסתך שתהיה לך פרנסה טובה ורחבה.

ב [וְאִנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי] אומר האדמו"ר מקוצק, מלאכים ושרפים ואופנים וחיות הקודש לא חסר לבורא עולם, אבל מה הקב"ה מחפש? הקב"ה מחפש איש עם תאוות ויצרים עם כל השבע נפילות שלו, ורק כך נהיים 'קדושים' שבפסוק לא כתוב "ומלאכי קודש תהיון לי" אלא הפסוק אמר "ואנשי קודש תהיון לי", הגם שאתה אדם עם יצרים ותאוות, תתגבר ותתקדש, כי זה מה שה' יתברך רוצה.

ג מרן בעל החפץ חיים מביא שרואים שגם דברים לא טובים שבאים לאדם ע"י אדם אחר זה ג"כ נקרא שזה בא משמים, והראיה מפרשתנו שהרי התורה אומרת וְכִי יִרְבּוּ אֲנָשִׁים וְהָפָה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בָּאָבֶן אוּ בְאֶגְרֵף וְלֹא יָמוּת וְנָפַל לְמַשְׁכָּב: אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בְּחוּץ עַל מַשְׁעָנָתוֹ וְנָקָה הַמַּכָּה רַק שָׁבְתוּ יָתֵן וְרָפָא וְרָפָא וּבִגְמֵי בִי"ק פֹּא. מובא ירפא ירפא' מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות, ורש"י מבאר נתנה רשות לרופאים לרפאות. ולא אמרינן רחמנא מחי ואיהו מסי:

ולכאורה מה הצד שיהיה אסור להתרפאות שצריך דרשה מיוחדת לחדש שכן מותר, הרי הדרשא של ירפא ירפא' לא נאמר על סתם מחלה שתקפה את האדם שאז ניכר שיד ה' עשתה זאת, אלא מדובר שאדם הכה את רעהו באגרוף ונפל למשכב, וא"כ מה ההוא אמינא שיהיה אסור להתרפות וכמו שרש"י מביא רחמנא מחי ואיהו מסי? בעל כרחך לומדים מפה שגם מה שחברך מכה אותך זהו רחמנא מחי, וצריך דרשא מיוחדת להתייר...

[ד] מְלֹאֲתָךְ וְדַמְעָךְ לֹא תֵאָחֵר" השל"ה הקדוש למד מכאן בדרך דרש יסוד גדול וחשוב בעבודת ה': 'מְלֹאֲתָךְ' – זהו רצונו של האדם. 'וְדַמְעָךְ' – אלו דמעותיו, אם באמת הנך רוצה דבר, עד כדי כך שהנך מוריד עליו דמעות, ובוכה ומתחנן לפני בוראך לקבלו, הרי ש'לא תֵאָחֵר' לקבלו, אדם שרוצה באמת ומתחנן לפני בוראו לקבל סייעתא דשמיא ודאי ייענה מן השמים.

וכך כתב הגה"צ ר' שמשון פינקוס צ"ל לבחור ששלח אליו מכתב ובו בקשת עזרה והדרכה מעשית, קראתי את מכתבך, ולא הגעתי למדרגה לתת עצות ולומר לך מה לעשות, אבל אכתוב מה שנראה לפי עניות דעתי אחרי התיאור של הדברים שכתבת, נראה לי שאתה משתדל מאוד בעליה בתורה ויראת שמים, ואתה עושה את כל יכולתך ויצאת ידי חובת השתדלות, עכשיו אתה נמצא בשלב שאתה צריך עזרה מבחוץ, והסיבה לזה הוא פשוט מפני שהדברים הם כל כך נשגבים ונוראים, לזכות לתורה ולחשק פנימי וככל שתיארת, זה פשוט למעלה מכוחות אנושיים, ואף על פי שוודאי צריך גם השתדלות מצדנו, אבל מגיע רגע שצריך לפנות לעזרה מבחוץ.

על כן אני אתן לך שם וכתובת, שאליו תפנה והוא יעזור לך - **קוראים לו השם יתברך**. הוא חזק מאוד, שבאמת הוא ברא הכל, ואני יודע בסוד שהוא גם אוהב אותך באופן אישי, והוא מחכה בכליון עיניים שתפנה אליו.

אין בעיה למצוא את הכתובת שלו יתברך, שהוא נמצא בכל מקום, כפשוטו, גם הרגע הזה שאתה קורא המכתב אתה יכול לפנות אליו.

אני כותב זה, מפני שהרבה חושבים שהוא ענין של תפילה ועשית מצוה וחיפוש מדרגות, כל זה נכון אבל אינו העיקר - העיקר הוא שהקב"ה הוא אישיות ברורה חי וקים, שאפשר לתפוס איתו קשר אישי, ולעולם לא התאכזב מי שעשה כך, ומה שהדבר יותר פשוט ופרקטי יותר טוב ויותר מועיל... ולבקש ממנו **עוד פעם ועוד פעם**. מי שיתן לך עצה אחרת, חבל על ההשתדלות, תלך ישר למי שיכול לעזור באמת, ותתפוס אותו ואל תעזוב אותו, "אל תתני דמי לוי" עד שהשגת את כל שלבך חפץ. הדברים נלקטו מהספר המתוק "ומתוק האור"

פנינים נפלאים מבית כבושנו של הגאון ר' חיים ברוך נבנצאל שליט"א מלוקט מגליון ה"שיבישער חומש"

[ה] פִּי יִגְנֵב אִישׁ שׁוֹר או שָׁה וְטַבְּחוֹ או מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בְּקָר יִשְׁלֵם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֶאֱן תַּחַת הַשָּׂה:

ובגמ' (ב"ק עט:). ביארו אחד הטעמים מאי שנא שור שמשלם חמשה מאי שנא שמשלם רק ארבעה? "אמר רבן יוחנן בן זכאי בא וראה כמה גדול כבוד הבריות שור שהלך ברגליו, חמשה, שההרכיבו על כתיפו, ארבעה", וביאור הדבר שגם גניבת שור וגם גניבת ששה היא עבירה של גניבה, אבל אינה דומה עבירה שאדם עובר בתחושת נעימות, לבין עבירה שאדם עובר עם פחד ואי נעימות.

ה'חפץ חיים' אמר: מי שעושה עבירה ועושה אחרי זה 'קרעכץ', ההבדל בינו לבין מי שעשה אותו הדבר 'בלי קרעכץ' הוא שמים וארץ !!! < ה'קרעכץ' משנה את כל מהות העבירה !!!

ומענין לענין, ראינו מה כוחה של 'אנחה': אנחנו נמצאים בימי השובבי"ם, ימי תיקון וימי מעשים, אדם אומר לעצמו, מה יפריע חטא קטן, או מה תועיל תשובה קטנה? אך לא כן הוא: הרי הנושא הוא הרבה יותר רחב מגודל המעשה, העיקר הנידון אם אני צדיק או רשע, משל למה הדבר דומה: שני שכנים הזמינו מזגן, השכן הראשון הזמין מזגן מחברה אמינה וידועה, והשני הזמין איזה חאפר, בלילה שניהם ניגשים ומדליקים את המזגן, מי שהזמין מחברה ידועה, המזגן נדלק, ומזג האויר בבית השתנה באופן נפלא, השני מנסה ומנסה להדליק אך לשווא, הוא קורא לטכנאי מזגנים, וצועק זה מזגן של חאפר, לא נדלק לי, הטכנאי בא פותח את השלט האלחוטי ומראה לו חסר בטריה אחת קטנה, המזמין שואל: אבל מה זה כוח של חשמל בטריה קטנטנה לעומת מזגן 3 כוח סוס בהדלקה על חימום, זה אפילו לא אלפית כוח!!! נכון, זה כוח קטנטן שבקטנטן, אבל הוא מדליק את הכל. כך מעשה אחד קטן, הרהור תשובה זעיר אחד, יכול להאיר בשלהבת אש קודש את כל קומת האדם.

[ו] וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם רָעוּהוּ וְנִשְׁפַּר או מֵת בְּעָלְיוֹ אִין עֲמוֹ שְׁלֵם יִשְׁלֵם: אִם בְּעָלְיוֹ עֲמוֹ לֹא יִשְׁלֵם.

בדרך דרוש מפרשים את הפסוק "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש" על פי ההלכה האמורה בפסוק זה ששואל חייב בכל אלא אם כן בעליו עמו, 'אחת' היא הנשמה, הנשמה היא שאולה אתנו מאת ה'. נשאל: ומה נעשה, והלא שואל חייב גם באונסין? התשובה היא: "שבת בבית ה' כל ימי חיי" אנו יחד עם הקב"ה, ויש כאן דין "בעליו עמו" הפוטר!

[ז] פִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֶׁנֶּאֱדָר רִבְּךָ תַּחַת מִשְׁאוֹ וְהִדְלַתְּ מֵעֵזֶב לוֹ עֵזֶב תַּעֲזֹב עֲמוֹ: שנינו בב"מ: ב"מ (לב:). ת"ש אוהב לפרוק ושונא לטעון, מצוה בשונא כדי לכופ את יצרו, ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאורייתא הא עדיף ליה? אפילו הכי כדי לכופ את יצרו עדיף, והוא פלא עצום וכי בשביל מידות נעקור הלכה? ולא מצינו כדבר הזה בשום מצוה אחרת שבשביל מידות מותר לעקור הלכה? והביאור הוא: "צער בעלי חיים" זוהי מצוה ייחודית שהותרה לצרכי בני אדם, וכגון מה שהותר שחיטה לצורך אכילה, זאת אומרת שבמקום שיש צורך לאדם אין איסור צער בעלי חיים, "מידות" – הם צורך האדם החשוב ביותר, לפיכך "לכופ את יצרו ולעבוד עבודת המידות", היא דוחה איסור "צער בעלי חיים".

[ח] וְאִם אָמַר יֵאֱמַר הֶעֱבַד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדֹנָי אֶת אֲשֵׁתִי וְאֶת בְּנֵי לֹא אֶצַּא חֲפָשִׁי: וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדָּלַת או אֶל הַמְזוּזָה וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אֲזָנוֹ בַּמְרָצַע וְעָבְדוּ לְעֵלָם:

איתא במדרש תנחומא פ' ואתחנן אות ד' שאמר משה להקב"ה: ה' ולא עוד, אלא פתבת בתורתך, ואם אמר יאמר העבד אהבתי וגו' ואני אהבתי אותך ותורתך ובניך, לא אצא חפשי, איני מבקש למות. והגישו אדוניו וגו', ועבדו לעולם, ולא קימת עמי. וקשה מאי טעמא לא התקבלה טענתו כמבואר במדרש שם מדוע באמת לא 'נרצע' ונתחבר להמשיך להיות חלק מעם ישראל בארץ ישראל? ומבאר רבי יהושע לייב: מבואר בגמ' קידושין (כב) "אם אמר יאמר" עד שיאמר וישנה. כלומר שרק אם העבד חוזר על בקשתו של "אהבתי את אדוני וכו'" אינו יוצא לחפשי, והרי הקב"ה אמר למשה "ירב לך אל תוסף דבר עוד אלי בדבר הזה", אם כן הוא לא יכל לחזור על בקשתו... נפלא!!!

אלה המשפטים
אולי נראים מעטים
אבל כשנראה את הפרטים
ובלבינו פנימה נקלטים
רואים אנו שבלעדם אנו שוטים
ואוי למי שלדינים אחרים סוטים
הלאו היא חכמה שבה צוללים ושטים
וכל מלה אלפי חוטים
ולנו העם הנבחר ניתנו המשפטים
ולמשוך בחוטים ולבנות בתים
ואוי להם לחוטאים
שלשדות זרים מביטים
בחושך הולכים ומשוטים
ועבודתנו לטחון החוטים
ולראות להיכן הדברים נוטים
להשקות הצאן ברהטים
ובלבוטינו הדברים לזהטים
ואת הצדק והיושר בעולם משליטים
ציון במשפט תפדה וכבראשונה שופטים
הגרה"ב נבנצאל שליט"א